

САЛЕЗИ СРЕЩУ ИТАЛИЯ

Решение на Европейския съд по правата на човека от 25 февруари 1993 г.

ТЕКСТОВЕ ОТ КОНВЕНЦИЯТА: чл. 6 - 1; 50

Ключови думи и изрази: решаване на правен спор относно граждански права и задължения/ гледане на делото в разумен срок/ справедливо удовлетворение

ЦИТИРАНИ ПРИМЕРИ ОТ СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА:

Feldbrugge v. Netherlands 29 May 1986, Series A no. 99 ; Deumeland v. Germany 29 May 1986, Series A no. 100 ; Salerno v. Italy 12 October 1992, Series A no. 245-D, Cesarini v. Italy 12 October 1992, Series A no. 245-B; Tusa v. Italy 27 February 1992, Series A no. 231-D;

РЕШЕНИЕ

Европейският съд по правата на човека заседава, съгласно чл. 43 на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") и съответните клаузи на Правилата на съда, в съдебен състав, състоящ се от съдиите:

Р. Бернхард, председател, Тор. Вилиямсон, Ф. Мачер, Л.-Е. Петити, Ш. Руссо, Н. Валтикос, С.К. Мартенс, Е. Палм, Ф. Биджи,
а също и г-н М.-А. Ейсен, Секретар, и г-н Х. Петцолд, заместник- секретар,
След съответното обсъждане на 25 септември 1992 г. и на 2 февруари 1993 г.,
Съдът е взел следното решение, прието на последната дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е предадено на Съда от Европейската комисия по правата на човека ("Комисията") на 13 април 1992 г., в тримесечния срок на основание чл.32, пар.1 и чл. 47 на Конвенцията. Делото е образувано по молба N 13023/87 срещу Италианската република, депозирана на 12 юни 1987 г., според чл. 25 , от италианската гражданка - г-жа Енрика Салези. По време на производството пред Комисията жалбоподателката е била означена с инициалите "Е.С.", но впоследствие тя се е съгласила да бъде разкрита нейната самоличност.

Искането на Комисията се отнася до чл. 44 и 45, и до декларацията, според която Италия признава задължителната юрисдикция на Съда (чл.46). Същността на искането е да се намери решение за това, дали фактите по делото показват нарушение на ответната страна относно задълженията по чл. 6, пар.1

2-7. *[Параграфи 2-7 описват участието на жалбоподателя в производството, назначаването на адвокат, решението на председателя на Съда (според правило 21, пар. 6 и в интерес на правосъдието/, че това дело, както и тези на Пицети, Де Мичели, Ф. М., Тревизан, Били и Месина срещу Италия трябва да бъдат изслушани от същия съдебен състав, (като се включи служебно избрания съдия с италианско гражданство (чл. 43 от Конвенцията), и г-н Р. Риздал, председател на съда (правило 21 & 3(б), който не е участвал в по-нататъшното разглеждане на делото и е бил заменен от г-н Р. Бернхард, заместник-председател (пр. 21, пар. 5, втори абзац),*

регистриране на паметните записки на жалбоподателя, представяне на документите по предварителното производство от Комисията, правото на жалбоподателя да използва италиански език (Правило 27 параграф 3), имената на лицата, които са се явили пред Съда за правителството, за Комисията и за жалбоподателя.]

I. ФАКТИТЕ

8. Г-жа Енрика Салези живее в Помезия (провинция на Рим). Фактите определени от Комисията, съгласно чл.31 пар.1 на Конвенцията са следните (пар. 15-7 от доклада):
15. На 28 февруари 1986 г. жалбоподателката е предявила иск срещу министъра на вътрешните работи пред Римския съд, искайки заплащане на месечна инвалидна пенсия, която е била отказана от отдел за социални осигуровки.
16. Подготовката на делото за съд е започнала на изслушването на 21 май 1986 г., когато Съдът е назначил експерт. Той от своя страна се е заклел на 17 юни 1986 г. В края на изслушванията на 2 декември 1986 г. Съдът е наредил на министъра на вътрешните работи да плати съответната сума. Текстът на това решение е обявен в деловодството на 16 февруари 1986 г.
17. На 12 април 1987 г. министърът на вътрешните работи е обжалвал горното решение и на 5 май 1987 г. председателят на Римския районен съд е разпоредил обжалването да бъде изслушано от компетентното отделение на съда на 24 май 1989 г. На тази дата Римският съд е отхвърлил обжалването и е потвърдил взетото вече решение.
9. Според предоставената от жалбоподателя информация до Съда решението е обявено на 27 януари 1990 г.; министърът е обжалвал на 20 юли 1990 г., но Касационният съд е отхвърлил жалбата с решение от 05 юни 1991 г., което е регистрирано на 10 март 1992 г.

II. ВЪТРЕШНО ПРАВО

10. Искът на жалбоподателката се основава на Закон N 118 от 30 март 1971 г. (Закон N 118/71), влязъл в сила според чл. 38 от Италианската конституция, който гласи :
“Всички граждани, които са неспособни да работят и не могат да се издържат, ще бъдат осигурени със средства за прехрана и социални грижи... Организациите и институциите, основани или поддържани от държавата, ще бъдат отговорни за изпълнение на функциите, предвидени в този член...”
11. Според Раздел 13 на Закон N 118/71, държавата плаща месечна инвалидна пенсия на всички нейни бивши служители и граждани - инвалиди, на възраст от 18 до 64 години, които са повече от две трети инвалиди и мизерстват.
12. Тъй като това е задължителна социална помощ, споровете относно съществуване на право на пенсия са от компетенциите на трудови съд (трудови съдилища), а съдебното производство се урежда от разпоредбите на чл. 442 и чл. 444 на Закона за гражданското производство.

ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД КОМИСИЯТА

13. Г-жа Салези е обжалвала пред Комисията на 12 юни 1987 г. Тя се е оплакала за продължителността на производството и се е позовала на чл. 6 ал.1 от Конвенцията.
14. *[Мнението на Комисията (13-8 гласа), в доклада от 20.02.1992 г. (според чл.31), е че е имало нарушение на чл.6-1]*

Последно представяне на документи на правителството до съда

15. При изслушването, правителството е поискало Съдът да определи, че не е имало нарушение на Конвенцията по този случай.

ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО

I . ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6 (1)

16. Жалбоподателката се оплаква от продължителността на производството, което е започнала срещу държавата. Тя твърди, че е имало нарушение на чл.6 (1) от Конвенцията, който гласи :
“Всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд....”

A. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 6 (1)

17. Жалбоподателката и Комисията считат, че тази клауза е приложима в конкретния случай.
18. Правителството твърди обратното, приемайки, че делото има единствено гражданско-правен характер. Първо, това право е установено от общия закон, а не от договор за работа. Второ, въпросът е от изключителна правителствена компетентност, тъй като държавата изцяло е финансирала схемата. Последно, правото на инвалидна пенсия не зависи от плащането за заслуги.
19. Съдът още веднъж е изправен пред въпроса за приложението на чл.6 (1) към дебатите за социалното осигуряване. Въпросът е възникнал по-рано, при делата Фелдбрук срещу Холандия и Дюмеланд срещу Германия, по които решението е постановено на 29 май 1986 г. По това време Съдът е установил, че има голямо разнообразие в правораздаването и практиката на държавите-членки на Съвета на Европа, по отношение естеството на правото на застрахователна помощ в рамките на социалното осигуряване. Въпреки това развитието на законодателството, иницирано от тези решения, и принципът на еднаквото третиране дават основание да се счита, че общото актуално правило е прилагането на чл. 6 (1) в областта на общественото осигуряване.

В настоящия случай обаче възниква въпросът за социална помощ, а не както в цитираните горе случаи - за обществено осигуряване. Сигурно е, че има разлики между двете, но те не бива да се смятат за основни на сегашния етап в развитието на закона за социално осигуряване. Това потвърждава

мнението, което възниква от гореспоменатите решения и относно класификацията за правото на общественото осигуряване, а именно, че намесата на държавата не е достатъчна, за да се постанови, че чл.6 (1) е неприложим.

Както в двата споменати случая, съществуват доказателства в полза на приложението на чл.6 (1) в конкретния случай. Най-важното от тях е факта, че въпреки клаузите от публичното право, споменати от правителството, г-жа Салези не е била засегната в отношенията си с административните власти (като такива). Тя е претърпяла намеса върху средствата ѝ на препитание и е предявила иск за индивидуално право на материална помощ, произтичащо от определени правила от закона, като се прилага конституцията (виж пар. 10 горе).

Защитата на това основно право още повече е организирана по такъв начин, че на съдебно ниво, дебатите са в рамките на юрисдикцията на общите съдилища, трудовия съд.

В заключение съдът не намира убедителна причина за различаване между правото на г-жа Салези на социални помощи и правата на общественото осигуряване, твърдени от г-жа Фелдбрук и г-н Дюмеланд.

Следователно чл. 6 (1) е приложим към този случай.

В. СЪОТВЕТСТВИЕ С ЧЛ. 6 (1)

20. Остава да бъде решено дали е имало невъзможност за разглеждане на делото в "разумен срок".

Жалбоподателката и Комисията твърдят, че има, а правителството отрича.

21. Периодът за разглеждане е започнал на 28 февруари 1986 г., когато е започнало производството срещу Министъра на вътрешните работи в Римския съд, и е свършило на 10 март 1992 г., когато е обявено решението на Касационния съд (виж Салерно срещу Италия - решение от 12 октомври 1992 г., пар. 18). Следователно то е продължило малко над шест години.

22. Основанието за продължителността на производството се определя на база критериите, дадени от съдебната практика в зависимост от обстоятелствата по делото, които в този случай се нуждаят от цялостна оценка.

23. Правителството се е доверило на поведението на жалбоподателката. По никое време по негово твърдение тя не е молила делото да се разгледа по-бързо, тъй като г-жа Салези не е уведомила министъра на вътрешните работи за решението от 24 май 1989 г., тя му е попречила да обжалва на основание съществуващите законови изисквания в рамките на 6 дни (виж решението Чезарини срещу Италия от 12 октомври 1992 г. пар.11). Допълнителен фактор се е оказала извънредната работа на Римския районен съд.

24. Съдът отбелязва първо, както Комисията и жалбоподателката, че делото не е било сложно и поведението на г-жа Салези не е допринесло за продължителността на производството. То е било проведено с нормални

темпове в първоинстанционния съд, но не и след това: при обжалването делото е било в застои за две години, председателят на Районния съд го е дал за разглеждане от съответното отделение на 5 май 1987 г. на 24.05.1989 г.; също така е трудно да се разбере защо са били необходими съответно повече от осем и десет месеца за обявяване на мотивите на решенията на Районния и Касационния съд в съответните регистри. Относно довода за забавяне на делото в Апелативния (въззивния, второинстанционния) съд, не трябва да се забравя, че чл. 6 (1) налага на договарящите се страни да организират съдебните си системи по такъв начин, че техните съдилища да спазват всяко едно от изискванията (виж решението Туза срещу Италия от 27 февруари 1992 г. пар. 17).

25. Ако приемем, че това е така и с оглед на рисковете за жалбоподателя, Съдът не може да счита, че изминалият период от време по това дело е "разумен".
Следователно е имало нарушение на чл.6 (1).

II. ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛ.50

26. Според чл.50,

"Ако Съдът установи, че решенията или мерките, взети от съдебните власти и други органи на държавата като страна по договорни отношения, изцяло или частично противоречат на задълженията и по тази Конвенция, а така също, ако вътрешното право на тази страна допуска само частично обезщетение за последиците от тези решения или мерки, Съдът, ако това е необходимо, може да постанови предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна."

A. ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

27. Г-жа Салези е поискала, първо 7 000 000 италиански лири за нанесени имуществени вреди и 4 000 000 италиански лири за неимуществени такива.

Според (твърдението) на правителството, жалбоподателката не е доказала никакви имуществени вреди; тя е могла да се обърне за изпълнение на решението на първата инстанция и нещо повече, тя е признала правото си на оспорваната пенсия и на неизплатения дълг, измерен с инфлация заедно с лихва в законоустановен размер.

Що се отнася до неимуществените вреди, самото установяване на нарушение, ако има такова, би донесло справедливо удовлетворение за целите на чл. 50.

28. Както представителя на Комисията, така и Съдът изразява мнението, че жалбоподателката несъмнено е претърпяла вреди и че нейните претенции в никакъв случай не са прекомерни. Той следователно ги уважава изцяло.

B. РАЗНОСКИ ПО ДЕЛОТО

29. Г-жа Салези е поискала също така 7 140 000 италиански лири за нейните съдебни разноски, свързани с производството преди институциите на Конвенцията.

При отсъствието на възражения от страна на правителството, Съдът присъжда цялата сума.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО :

1. Постановява, че чл.6 е приложим в този случай, и че е имало нарушение на чл. 6.
2. Постановява, че ответната страна трябва да заплати на жалбоподателката в срок от три месеца 11 000 000 (единадесет милиона) италиански лири за нанесени вреди и 7 140 000 (седем милиона сто и четиридесет хиляди) лири за направените съдебни разноски.

Изготвено на английски и френски и произнесено публично и в Двореца на правата на човека в Страсбург на 29 февруари 1993 г.

Рудолф Бернхард
председател

Марк-Андре Ейсен
секретар